

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

14 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Nadejda Toma,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Iurie Diaconu și Victor Boico,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocata Melnic Oxana în numele inculpatului, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 februarie 2022, în cauza penală în privința lui

Bondarenco Alexandr XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Instanța de fond de la 19.12.2019 până la 29.06.2021;

Instanța de apel de la 28.07.2021 până la 08.02.2022;

Instanța de recurs de la 16.05.2022 până la 14.11.2022.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți, sediul Central din 29 iunie 2021, Bobdarenco Alexandr a fost recunoscut culpabil în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 287 alin. (1) și art. 151 alin. (1) Cod penal și în baza acestei legi, prin aplicarea art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, art. 82 Cod penal i s-a aplicat pedeapsă după cum urmează:

-pe art. 287 alin. (2) lit. a) Cod penal - închisoare pe un termen de 1 /un/ an;

-pe art. 151 alin. (1) lit. c) Cod penal - închisoare pe un termen de 3 /trei/ ani 6 /șase/ luni.

Potrivit art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni prin cumul parțial al pedepselor aplicate, s-a stabilit definitiv lui Bondarenco Alexandr pedeapsă cu închisoare pe un termen de 4 (patru) ani.

În temeiul alin. (3) art. 72 Cod penal, executarea pedepsei inculpatului s-a stabilit în penitenciar de tip semiînchis.

Până la intrarea sentinței în vigoare, în privința lui Bondarenco Alexandr s-a aplicat măsura preventivă obligarea de a nu părăsi țara.

Cererea procurorului privind încasarea cheltuielilor judiciare s-a admis și s-a încasat de la Bondarencu Alexandru în beneficiu statului, cu titlu de cheltuieli judiciare suma de 640 lei (șase sute patruzeci) lei, suportate efectuării expertizei judiciare.

S-a admis parțial acțiunea civilă înaintată de Carp Serghei împotriva lui Bondarencu Alexandru și s-a încasat de la inculpat în beneficiul părții vătămate/civile Carp Serghei suma de 47 135,73 /patruzeci și șapte mii una sută treizeci și cinci, 73/ lei cu titlu de prejudiciu material și suma de 20 000 /douăzeci mii/ lei, cu titlu de prejudiciu moral.

2. Pentru a pronunța sentința în cauză, prima instanță a constatat că, inculpatul Bondarencu Alexandru la 11.08.2019, ora 16-30, aflându-se în apropierea lombardului „Blago” situat la stația de transport public „Voshod” - strada Calea Leșilor, mun. Bălți, adică într-un loc public din intenții huliganice, încălcând grosolan ordinea publică, ignorând normele de drept și cele morale de comportare în societate, exprimând o vădită lipsă de respect față de societate, printr-o obraznicie deosebită, în vizorul altor persoane, urmare unui conflict inițiat spontan cu cet. Carp Serghei, numindu-l pe ultimul cu cuvinte indecente, aplicându-i totodată două lovituri cu pumnul în regiunea capului, de la care Carp Serghei a pierdut echilibrul căzând jos, lovindu-se cu capul de beton. Astfel, prin acțiunile intenționate, fiind exprimat cât cinism, atât și obraznicie deosebită.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Bondarencu Alexandru a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 287 alin. (1) Cod penal cu indicii calificativi, huliganism, adică *acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanei, acțiuni care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obraznicie deosebită.*

Tot el, la data de 11.08.2019, ora 16-30, aflându-se în apropierea lombardului „Blago” situat la stația de transport public „Voshod” mun. Bălți, acționând cu intenție, a inițiat conflict cu cet. Carp Serghei, în timpul căruia a aplicat ultimului două lovituri cu pumnul în regiunea capului, de la care Carp Serghei a pierdut echilibrul căzând jos, lovindu-se cu capul de beton. Conform raportului de expertiză judiciară nr.201910D0532 din 26.09.2019, urmare a circumstanțelor enunțate-supra, victima Carp Serghei s-a ales cu vătămări corporale grave ale integrității corporale, care sunt periculoase pentru viață, exprimate prin: *trauma cranio-cerebrală acută manifestată prin fractura liniară os temporal drept, hematom epidural în jurul lobului temporal drept, contuzie cerebrală în lobul temporal stâng, hematom subdural în jurul emisferei cerebrale drepte, hemoragie subarahnoidiană.*

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Bondarencu Alexandru a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 151 alin. (1) Cod penal cu indicii de calificare, *vătămarea intenționată gravă a integrității corporale a sănătății, care este periculoasă pentru viață*.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Lichii Iana în numele inculpatului Bondarencu Alexandru, prin care a solicitat aplicarea unei pedepse non privative de libertate, cu aplicarea art. 90 Cod penal.

În susținerea cererii de apel avocatul a invocat că inculpatul Bondarencu Alexandru în prima instanță vina a recunoscut-o pe deplin, a dat declarații sub jurământ asupra circumstanțelor cauzei, s-a căit în cele comise, cauza fiind examinată în procedură simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală.

Astfel, apărarea a menționat că prima instanță neîntemeiat i-a aplicat cea mai aspră pedeapsă și neargumentat nu a suspendat condiționat executarea pedepsei penale aplicate inculpatului.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 februarie 2022, a fost admis din alte motive apelul declarat de către avocatul Lichii Iana în numele inculpatului, casată parțial sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă soluție, după cum urmează:

Bondarencu Alexandru, recunoscut vinovat pe art. 287 alin. (1) Cod penal, i se aplică o pedeapsă penală sub formă de închisoare pe un termen de 1 (unu) an.

Bondarencu Alexandru, recunoscut vinovat pe art. 151 alin. (1) Cod penal, i se aplică o pedeapsă penală sub formă de închisoare pe un termen de 3 (trei) ani și 6 (șase) luni.

Potrivit art. 84 alin. (1) Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, de-i stabilit definitiv lui Bondarencu Alexandru pedeapsă cu închisoare pe un termen de 4 (patru) ani.

În temeiul art. 72 alin. (3) Cod penal, executarea pedepsei inculpatului Bondarencu Alexandru se stabilește în penitenciar de tip semiînchis.

În rest, a fost menținută sentința primei instanțe fără modificări.

4.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a indicat că prima instanță a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului în faptele incriminate și făcând o încadrare juridică justă a acțiunilor lui Bondarencu Alexandru în baza art. 287 alin. (1) și art. 151 alin. (1) Cod penal, totodată corect a apreciat categoria și termenul de pedeapsă sub formă de închisoare, ținând cont de circumstanțele cauzei, persoana vinovată și urmările survenite, precum a soluționat just acțiunea civilă și cheltuielile de judecată.

Inculpatul Bondarencu Alexandr a recunoscut pe deplin vina și a acceptat examinarea în procedură simplificată în baza probelor administrate la faza de urmărire penală prevăzută la art. 364¹ Cod de procedură penală.

Soluția primei instanțe se bazează pe declarațiile inculpatului Bondarencu Alexandr și pe probele scrise, cum ar fi: - *plângerea victimei Carp Serghei din 19.09.2019 către poliție /f.d.3, vol. I/; informație din 11.08.2019 ora 16-45 /f.d.11, vol. II/; raportul din punctul traumatologic al Spitalului clinic mun. Bălți din 11.08.2019 /f.d. 12, vol. II/; raportul și procesul-verbal de sesizare despre săvârșirea infracțiunii de huliganism din 20.09.2019 /f.d.46-47, vol. II/; procesul-verbal din 20.09.2019, de recunoaștere a persoanei după fotografie /f.d. 31-32, vol. II/; raportul de expertiză judiciară nr.201910D0532 din 26.09.2019, urmare a circumstanțelor enunțate-supra, victima Carp Serghei s-a ales cu vătămări corporale grave ale integrității corporale, care sunt periculoase pentru viață, exprimate prin: trauma cranio-cerebrală acută manifestată prin fractura liniară os temporal drept, hematom epidural în jurul lobului temporal drept, contuzie cerebrală în lobul temporal stâng, hematom subdural în jurul emisferei cerebrale drepte, hemoragie subarahnoidiană /f.d. 61-62, vol. II/, care au fost acceptate de inculpat și cercetate în ședința instanței de fond.*

Totodată, instanța de apel a ținut cont de hotărârea Curții Constituționale nr.25 din 12.08.2021, prin care au fost declarate neconstituționale cuvântul „*grosolan*” și textul „*cinism sau*” din art. 287 alin. (1) Cod penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002.

În privința lui Bondarencu Alexandr, instanța de apel a reținut fapta, reieșind din această hotărâre, cu excluderea cuvântului „*grosolan*” și textul „*cinism*” din învinuirea pe art. 287 alin. (1) Cod penal:

Bondarencu Alexandr, la 11.08.2019 ora 16:30, aflându-se în apropierea lombardului „Blago” situat la stația de transport public „Voshod” - strada Calea Ieșilor, mun. Bălți, adică într-un loc public, din intenții huliganice, încălcând ordinea publică, ignorând normele de drept și cele morale de comportare în societate, exprimând o vădită lipsă de respect față de societate, printr-o obrăznicie deosebită, în vizorul altor persoane, urmare unui conflict inițiat spontan cu cet. Carp Serghei, numindu-l pe ultimul cu cuvinte indecente, aplicându-i totodată două lovituri cu pumnul în regiunea capului, de la care Carp Serghei a pierdut echilibrul căzând jos, lovindu-se cu capul de beton. Astfel, prin acțiunile intenționate, fiind exprimat o obrăznicie deosebită.

Prin acțiunile sale Bondarencu Alexandr a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 287 alin. (1) Cod penal - *Huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, acțiuni care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită.*

Cât ține de învinuirea în baza art. 151 alin. (1) Cod penal, a menținut fapta constatată cu circumstanțele și calificarea stabilite de prima instanță.

Totodată, instanța de apel a indicat că în partea descriptivă a sentinței prima instanță a stabilit că Bondarencu Alexandru a comis infracțiunile prevăzute la art. 287 alin. (1) și art. 151 alin. (1) Cod penal, a considerat aplicarea pedepsei în baza acestor norme și în dispozitiv l-a recunoscut vinovat pe art. 287 alin. (1) și art. 151 alin. (1) Cod penal, dar l-a stabilirea pedepselor a indicat incorect art. 287 alin. (2) lit. a) și art. 151 alin. (1) lit. c) Cod penal, în loc de art. 287 alin. (1) și art. 151 alin. (1) Cod penal, eroare care urmează a fi corectată.

De asemenea, instanța de apel a menționat că categoria de pedeapsa penală sub formă de închisoare și termenul ei aplicată lui Bondarencu Alexandru este una legală, întemeiată și motivată, care corespunde circumstanțelor cauzei și normelor prevăzute la art. 287 alin. (1) și art. 151 alin. (1) Cod penal, de aceea urmează a fi menținute cum le-a indicat instanța de fond, doar cu corectarea erorii menționate și indicarea corectă a art. 287 alin. (1) și art. 151 alin. (1) Cod penal.

Astfel, instanța de apel ținând cont de analiza cumulativă a criteriilor de individualizare a pedepsei și coroborarea probelor care furnizează informațiile respective, precum și indicarea temeiurilor care fundamentează proporționalitatea între scopul reeducării infractorului, prin caracterul retributiv al pedepsei aplicate și așteptările societății față de actul de justiție realizat sub aspectul restabilirii ordinii de drept încălcate, instanța de apel consideră că pedeapsa penală aplicată lui Bondarencu Alexandru corect a fost stabilită sub formă de închisoare de 4 ani.

Luând în considerație cele expuse, instanța de apel a statuat că o altă pedeapsă nu v-a reuși să asigure realizarea scopului pedepsei penale prevăzut la art. 61 Cod penal. Așa cum inculpatul a comis două infracțiuni: gravă și mai puțin gravă, tulburând ordinea publică într-o instituție, a creat pericol pentru angajați și alte persoane și atentând la viața și sănătatea părții vătămate, după o anterioară condamnare, instanța de apel a ajuns la concluzia că în privința lui nu pot fi aplicate prevederile art. 90, 90¹ Cod penal, or, scopul pedepsei penale prevăzut la art. 61 Cod penal poate fi atins doar prin executarea reală a pedepsei de închisoare, cum i-a stabilit prima instanță.

Subsecvent, instanța de apel a conchis că argumentele avocatului menționate în apel sunt declarative și nu sunt în stare să ducă la desființarea sentinței. Și nici în instanța de apel asemenea argumente n-au fost prezentate. Pentru acceptarea procedurii simplificate de examinare a cauzei penale, recunoașterea vinei și căința sinceră, inculpatul Bondarencu Alexandru a beneficiat de reducerea pedepsei. De asemenea a fost luat în considerație și faptul, că acesta nu a recuperat prejudiciul cauzat părții vătămate Carp Serghei. După punerea sub învinuire, inculpatul Bondarencu Alexandru a continuat comportamentul agresiv și indecent.

În concluzie, instanța de apel a stabilit că prima instanță corect a individualizat pedeapsa penală sub aspectul categoriei și termenului, precum și al executării reale, care v-a atinge scopul de restabilire a echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane.

Față de Bondarenco Alexandr nu poate fi aplicată amnistia prin Legea nr.243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, deoarece acesta a fost anterior condamnat pentru o infracțiune intenționată gravă și a executat pedeapsa închisorii, interdicție prevăzută la art. 6 lit. a) a Legii.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocata Melnic Oxana în numele inculpatului care în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea deciziei, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatului să îi fie suspendată condiționat executarea pedepsei penale în temeiul art. 90 Cod penal.

În susținerea celor solicitate apărătorul indică că instanța de apel nu a pronunțat o decizie motivată și nu a dat răspuns la toate argumentele invocate în cererea de apel, or, nu și-a motivat soluția cu privire la neaplicarea prevederilor art. 90 Cod penal.

Mai mult, recurentul consideră că la caz este oportun de a fi suspendată condiționat executarea pedepsei penale aplicate inculpatului, or, ultimul a recunoscut vina în cele imputate, se căiește sincer de cele comise, cauza fiind examinată în procedură simplificată prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, ținând cont de opinia expusă în referință de către procuror, Colegiul penal lărgit consideră că, recursul urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, la judecarea apelului, instanța de apel are obligația de a verifica hotărârea atacată din punct de vedere al temeiniciei și legalității acesteia, având în vedere circumstanțele faptice ale cauzei bazate pe probele examinate de prima instanță, pe materialele dosarului și, în dependență de aceste date, să aprecieze legalitatea concluziilor de vinovăție ori nevinovăție trase de prima instanță, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: *dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.*

În acest context, Colegiul penal lărgit reținând prevederile art. 100 alin. (4) și art. 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală, remarcă că verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor acumulate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor, care poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal. La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: *dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărârea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.*

Colegiul penal lărgit conchide că, la examinarea cauzei, instanța de apel nu a îndeplinit aceste stricte prevederi ale legii, din sensul cărora rezultă că, nerespectarea acestor cerințe echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, fapt ce atrage după sine casarea deciziei instanței de apel.

Colegiul penal lărgit remarcă că instanța de apel la etapa stabilirii faptelor infracționale imputate inculpatului, pentru infracțiunea de huliganism a invocat și semnele calificative ale infracțiunii de vătămarea gravă a integrității corporale care este periculoasă pentru viața persoanei, fără a indica delimitarea dintre acestea, ceea ce denotă că instanța nu a intrat în esența problemei și nu rezolvat fondul cauzei.

Or, ținând cont de recursul în interesul legii, despre unificarea practicii judiciare, privind calificarea acțiunilor de încălcare grosolană a ordinii publice (*art. 287 Cod penal*), însoțite de violență soldată cu vătămarea medie (*art. 152 Cod penal*), gravă a integrității corporale sau a sănătății (*art. 151 Cod penal*) ori cu omorul intenționat al persoanei (*art. 145 Cod penal*), Plenul Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție a stabilit că, încadrarea juridică corectă a acțiunilor de încălcare grosolană a ordinii publice, însoțite de violență soldată cu vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății, se realizează, prin prisma art. 287 Cod penal și, în dependență de gradul de gravitate al violenței aplicate, în baza art. 151 Cod penal.

În acest context, ținând cont de doctrina, cât și jurisprudența națională și internațională, conform căreia, în cazul în care omorul intenționat, vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății rezultă din violența aplicată, în cadrul încălcării grosolane a ordinii publice (*art. 287 Cod penal*), calificarea se va efectua, în virtutea art. 151 Cod penal și art. 354 Cod contravențional (*Huliganismul nu prea grav*). Nu este admisibilă aplicarea răspunderii, în baza art. 151 și art. 287 Cod penal, deoarece principiul *non bis in idem* interzice tragerea, de două ori, la răspundere penală și sancționarea pentru aceeași faptă.

În același timp, atunci când infracțiunea de huliganism este urmată de cea de vătămarea intenționată gravă a integrității corporale ori a sănătății, cele săvârșite vor fi calificate, potrivit concursului real de infracțiuni prin prisma art. 287 și art. 151 Cod penal.

Astfel, raportând cele menționate mai sus, Colegiul penal lărgit atrage atenția că instanța de judecată de fapt incriminează inculpatului aceeași faptă ce o califică ca două infracțiuni distincte, fără a indica clar motivele care au dus la o astfel de soluție.

În acest sens, Colegiul penal lărgit face referire la jurisprudența CtEDO prin care Curtea de la Strasbourg a indicat că *„Judecătorii trebuie să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază deciziile, căci numai astfel, de exemplu, un acuzat poate exercita căile de atac prevăzute de legislația națională”* (a se vedea cauza *Hadjianastassiou vs Grecia*, 16 decembrie 1992).

Așadar, în scopul de a evita încălcarea dreptului fundamental prevăzut de Convenția Europeană cu privire la Drepturile Omului, și anume, dreptul la un proces echitabil (art. 6 al CEDO), subliniază că pentru a determina dacă procedura a avut un caracter echitabil, trebuie ca aceasta să se ia în considerare în ansamblul său, verificându-se respectarea atât a dreptului la apărare, cât și a interesului public și al victimelor, precum și, după caz, a drepturilor martorilor (a se vedea cauza *Văraru împotriva României*, CtEDO hotărârea din 3 decembrie 2013).

Totodată, Colegiul penal lărgit amintește că, Curtea de la Strasbourg menționează că *„motivarea unei decizii judiciare este strâns legată de preocupările privitoare la asigurarea desfășurării unui proces echitabil, aceasta permițând respectarea dreptului la apărare. Motivarea este indispensabilă însăși calității actului de justiție și constituie o pavăză împotriva arbitrarului.”* (cauza *Fomin împotriva Moldovei*, CtEDO hotărârea din 11 octombrie 2011).

Având în vedere că erorile de drept invocate nu pot fi corectate de către instanța de recurs ordinar, decizia instanței de apel urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, ea casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel.

Totodată, în bază prevederilor art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămâne cea care a existat la soluționarea recursului. La noua rejudecare a cauzei instanța de apel are obligația să înlăture erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, să

verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să dea o apreciere obiectivă probelor administrate în cauză, având în vedere prevederile art. 93, 95, 101 Cod de procedură penală, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în cererea de apel și recurs, și în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 al Codului de procedură penală și art. 6 al Convenției Europene.

7. În conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către avocata Melnic Oxana în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 08 februarie 2022, în cauza penală în privința lui *Bondarenco Alexandr XXXXX* și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac, pronunțată integral la *28 decembrie 2022*.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Victor Boico